

Vredništvo:
na Travniku št. 277. l. nadstr. (ono
zkrbi tudi za razpoložljive liste).

Prejemajo se za plačilo vsakega
člana tudi v slovenskem jeziku.

Plača se za vsako našino vrsto 6
sold., če se oglasilo samo enkrat na-
tane, če dvakrat, 8 sold., če trikrat,
10 s. v. a. — Povrh tega še vsak
krat 30 s. za štampelj.

V Gorici, v petek, 29. oktobra 1869.

DOMOVINA.

TEČAJ III.

LIST 43.

Izhaja vsak petek.

Velja po pošti pošiljana na celo, le
3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s. za
četrt leta 50 s. Kdor sam po-uje po-
stija, plača za celo leto same 2 g. 50
s., za 1/2 l. g. 30 s., za četrt l. 70 s.
Naročila pisma in re:lamacije naj
se pošiljajo vredništvu.
Posamni listi se prodajo v Gorici
v bukvarnici K. Bohar-jevi na Travniku
po 6 soldov.

Kmetijska šola v Gorici.

Ustanovljena je deželna kmetijska šola v Gorici, o kateri smo že tolikokrat govorili in po kateri smo jako živo hrepeli. Ravnatelj te šole je gosp. dr. C. T. A. Ohlsen, katerega je slavni deželni odbor iz Italije poklical, da prevzame vodstvo nove naše šole in da bo učil kmetijstvo v italijanskem jeziku. Gosp. dr. Ohlsen je po rodu Italijan, rojen na Neapoljskem, izučen na nemških kmetijskih akademijah v Hohenheimu in Poppelsdorfu (govori izvrstno tudi nemški). Bil je do zdaj kralj. uradnik in profesor kmetijstva na Italijanskem skozi več let, in je že mnogo pisal o kmetijstvu. Poskrbljeno in zagotovljeno je torej, da je vodstvo te jako važne, potrebne in koristne kmetijske šole izročeno možu, ki je vsestransko izobražen, in ki je posebno kmožen, biti voditelj gospodarstveni napravi. Gosp. ravnatelju je pridružen g. Franc Povše, ki je dovršil svoje študije na Starogrjski kmetijski akademiji, in kleti se je že 3 leta djansko pečal s kmetijstvom v njegovih domovini na Kranjskem; on bo podučeval v slovenskem jeziku. Za asistenta pri kemijah skušnjah je poklican g. dr. Künig, dosedanji asistent slavnega gospoda dr. Wolfa, profesorja kemije na kmetijski akademiji v Hohenheimu na Nemškem. — Po tem takem je proskrbljeno, da je koj o pričetku šole dovolj sposobnih učiteljev, katerim vsom je v resnici mar za povzdignenje kmetijstva v naši deželi na tisto stopinjo, na katero mora dospeti, da se zboljša naš materialni stan in da se s časom ponosno postavimo med številne tistih dežel, katerih kmetovalci že zdaj slovijo kot umni, izvrstni gospodarji. Da se pa djansko vresniči namen te jako koristne naprave, za katero naj prvo skrbi slavni deželni odbor, potem slavnega a. k. kmetijska družba in celo tudi visoko a. kr. ministerstvo za poljedelske zadeve, (ktero je za-njo že zdaj zdatno podpora podarilo), za katero je vnetih mnogo veljavnih gospodov Goriških, katerim bo vedno na srečo, to šolo podpirati, — treba je gotovo, da se deželani poslužimo te lepe priložnosti, podučiti se v kmetijstvu, ter da se mladina naša v obilnem številu zbere v to šolo, v kateri ima ostati dve leti. Rojaki! živo Vam na srečo polagamo novo učilišče, ki ima biti naši deželi na čast in neizmerno korist. Skrbite vsak po svoji moči in vsak v svojem krogu, da ne ostane sad te šole zakopan med mostnimi zidovi, v mostnem prahu. Če je ktera druga naprava našega mesta vsej deželi namenjena, je gotovo ta. Pošljite tedaj Vaše sinove v šolo, da zanesajo, kar bodo tukaj videli in slišali, v vsak kot naše dežele, ktera je po naravni legi za kmetovanje tako primerna. Kakor ste že v marsičem drugem pokazali, da Vam je mar za omiko, za napredek, tako pokažite tudi v tem. To pa naj očitneje pokažete, ako bo do novega leta obilno slovenskih mladenčev v slovenski oddelk kmetijske šole vpisanih; začela se bo namreč nova učilnica s 1. januarja 1870. Popred pa se razglasijo že natančnejša oznanila, ki jih tudi „Domovina“ priobči.

Deželni zbor Goriški.

VII. seja, 20. oktobra.

Seja se začne o 5. uri popoldne; prebere in potrdi se zapisnik poprejšnje seje v obeh deželnih jezikih.

Ena peticija, da bi se ustanovili študentski za vsučiliščne in politehniške dijake, izroči se peticijskemu odseku.

Potem se prestopi na dnevni red, to je, jame se pretresati načrt postavbe sastran ustanovljanja, vzdrževanja in obiskovanja javnih ljudskih šol.

Poslanec dr. Deperis bere italijanski, poslanec Marušič pa slovenski tekst:

Brez razgovora se potrdijo §§. 1—4. Pri §. 5 ki se tako le glasi: „V vsakem šolskem okraju se ima ustanoviti, ako je mogoče, ena meščanska šola“ — nasvetuje dr. Deperis, da naj se nadomestijo besede „ako je mogoče“ (possibilmente) z besedo „vsaj“ (almeno).

Deperis-ov popravek ostane v manjšini in potrdi se §. 5 po odsekovem predlogu.

Odobrijo se §§. 6—9.

Ko se je prebral §. 10., nasvetuje poslanec Dottori, da naj bi se ta §. izpustil. Nasvet se zavrne in §. 10. obvelja, kakor ga je odsek predložil.

Potrjeni so §§. 11—13.

Pri §. 14. nasvetuje poslanec Dottori, naj se zamenjuje besede „6 štirjaskih čovljov površja (area di 6 piedi quadrati)“ za besede „štirjasko površje 6 čovljov (area quadrata di 6 piedi).“

Nasvet se zavrne; in obvelja §. 14 kakor ga je predložil odsek.

Potrjeni so §§. 15—20.

Pri prvem odstavku §. 21, ki se glasi: „Dolžnost, v šolo hoditi, začne se za otroke po izpolnjenem šestem in neha z izpolnjenim štirinajstim letom življenja“, nasvetuje dr. Tonkli, da naj se prenaredi tako-le: „Dolžnost v šolo hoditi se začne za otroke po izpolnjenem šestem in neha z izpolnjenim dvanaajstim letom življenja.“

Poslanec dr. Doliak podpira Tonkli-ov predlog s tem le pristavkom: „otroci od 12. do izpolnjenega 16. leta bodo pa morali hoditi v večerno ali nedeljsko šolo.“

Dr. Tonkli-ov predlog ostane v manjšini in sprejme se §. 21 po odsekovem nasvetu. §§. 22—46 se potrdijo brez razgovora.

Pri §. 47, ki zadeva šolnino, predlaga dr. Tonkli ta-le popravek: „V ljudskih šolah ni dovoljena nikaka šolnina.“

Popravek se zavrne in sprejme se §., kakor ga odsek predlaga.

Odobrijo se §§. 48—63 brez ugovorov; enako tudi naslov postavbe.

Po dr. Deperis-ovem nasvetu je potrjena postava tudi v zadnjem braju.

Nadaljevaje dnevni red, poroča poslanec Dottori v imenu peticijskega odseka o prošnji cestnega odbora Komenskega za nekatere preuredbe v cestni postavi in nasvetuje: naj se naroči deželnemu odboru, da jo povrne s primernimi razlogi. — Predlog obvelja.

O prošnji cestnega odbora Komenskega za posojilo iz deželnega zaloga, nasvetuje tisti poročevalec, naj sklene visoki zbor:

Cestnemu odboru Komenskemu je dovoljeno posojilo 2000 gl., ktere bo moral povrniti po preteku onega leta, in naročuje se deželnemu odboru, da izplača ta znesek proti postavnim pobotnici.

Predlog se sprejme.

Nadalje poroča tisti poročevalec o prošnji Šempeterske občine, da bi se ji izbrisal en bolnišničen dolg in predlaga: Visoki zbor naj prestopi o ti prošnji na dnevni red in naj naroči deželnemu odboru, da bi dovolil Šempeterski občini zaradi primernosti, da sme povrniti dolžnih 591 gl. 85 kr. naj dalje v šestih letnih odplačilih.

Zbor odobri ta predlog.

Zadnjič sporočuje še omenjeni poročevalec v imenu peticijskega odseka o vlogi cestnega odbora Goriške okolice, s katero nasvetuje nekatere preuredbe cestne postavbe in predlaga:

Deželni zbor naj blagovoli prestopiti na dnevni red čez to peticijo.

Deželnemu odboru je naročeno, da si zaznami nasvetovane preuredbe cestne postavbe, in da predloži po

primernih skušnjah in ustatčnih studijah prenarodbe, ki so mu vlognejo zdeti vgodne.

Zadnji predmet dnevnega reda je predlog dež. odbora zastran končne uravnave deželnega zavoda gluhonemov v Gorici. Poročevalec dr. Pajer nasvetuje, visoki zbor naj blagovoli skleniti:

„1. Sprejmejo se prenarodbe pravil zavoda gluhonemov, ki so se po dogovoru z Isterskim odborom sestavile tako le:“

„§. 3. Zastopstva imenovanih dežel imata pravico, ravnati po medsebojnem dogovoru z zavodom po svojih organih; ona ga smeta preurediti, imenovati potrebne osebe, in gospodariti z njegovim prometenjem in z njegovimi dohodki; le nekatere posebne pravice ostanejo pridržane deželni zboru in oziroma odboru Goriškemu zavolj lokalnih vzrokov.

„Pravico, ogledavati zavod, imata deželna odbora Goriški in Poroški; dopolnjuje jo neposredno Goriški“

„§. 8. Deželni zbor Goriški imenuje vodjo po navetu svojega odbora, ki naznani to Isterskemu, da razodeno, če bi imel kaj opaziti, — in, če je med kandidati eden ali več duhovnikov, treba je poprej slišati o tej zadevi nadškofjsko kurijo.“

„Kadar bo vodja imenovan, naznani ga Goriški odbor Isterskemu, mu da podelitveni dekret, in mu zavod izroči.“

„§. 9. Oba učitelja voli Goriški odbor, zaščitavši o tem vodjo in prepustivši poprej spise službenega razpisa Isterskemu odboru, da razodeno svoje mnenje. —

„§. 14. Ako ni vodja duhovnik, izroči deželni odbor Goriški po dogovoru z Isterskim verski poduk in oskrbovanje bogodastnih opravil katehetu, ki mora ne le izpolnovati vse dolžnosti, ktere obsegajo zavodova pravila in red, ampak tudi ravnati se po vodilih nadškofjstva v tem, kar se tiče verouka in službe božje“

„§. 20. Orka d.) Za učitelja verstva, kadar ni ob enem vodja“.

„§. 28. Prošnje za sprejem v zavod brez plačila se imajo podajati pisarna tistemu deželni odboru, pod kterelega spada domovni kraj proštev.“

„Prošnje, da se sprejemljejo vzrejanci za plačilo, imajo se podajati deželni odboru Goriškemu.“

„Pri podeljevanju takih mest se bo treba ozirati posebno na tiste proševce, ki so po rodu Goričani, Gradiščani in Isterci; med te naj se izpraznjena mesta primerno razdelijo.“

„§. 32. Deželna odbora določita, kako se bo plačeval donosek, ki spada po preudarkih, od obeh odborov vzajemno potrjenih, na Istrijo.“

„§. 36. Tesarska delavnica, ki je zdaj združena z zavodom, neha biti njegova.“

„§. 37. Izroči se ta ista kakemu tesarskemu mojstru, ki naj bo, če le mogoče, ob enem tudi strugar in vrezovalec in ki bo imel dolžnost, vzrejance zavodove v svojim rokodelstvu brezplačno podučevati.“

„§. 38. Deželni zbor Goriški naj z izvoljenim pogodbo naredi in določi z njim pogoje; poprej pa naj zasliši o tem vodjo.“

„§. 39. Goriški odbor mora na vsak način skrbeti, da se zavarujejo interesi zavodovi s tem, da nadgleduje vodstvo prav pazljivo delo vzrejancev in obnašanje tesarskega mojstra in da naloži v ta namen vodstvu potrebno (primerno) odgovornost.“

„Potrdijo se narisi za prezidanje in preudarki dotičnih stroškov pod ./ in pooblastuje se deželni odbor, da jih izvrši in potem poda svoj račun.“

„V ta namen se sme potrositi 21.000 gl. in oziroma 12.600 gl., ki spadejo na Goriško deželo. Poprej je, če treba, porazuneti se z Isterskim odborom, in kadar potrdi on narise in preudarke stroškov, bo treba določiti, kako se bo plačeval tisti del stroškov, ki spade na Istrijo.“

„Tudi volilo (legat) 5000 gl. rajncega P. Révotella-o se sme porabiti, da se založi omenjeni strošek, ako privoli v to deželni zbor Isterski.“

„Pooblastuje se deželni odbor, da odpravi sedanjico delavnico, ako privoli v to deželni zastop Isterski; poprej pa se morejo razkazati in ngotoviti vsi njegovi imetki in dolgovi.“

„Znajden mojster naj vadi potom vzrejance v tesarskem, strugarjem in vrezovalskem rokodelstvu; prepusti se mu brezplačno dosodanji prostor in delo vzrejancev.“

„Pooblastuje se odbor, naj preskrbi zavodu kako začasno stanovanje, dokler se bo poslopje popravljalo; v ta namen naj potrosi k večjemu 1500 gl., se ve, da s privoljenjem deželne zastopa Isterskega.“

„Na mesto zavodnega asistenta, o katerem govori §. 20. pravil, sme se sprejeti ena puna, ki je zmožna šivarica in dobra za nadgledovanje otrok, za letnih 150 gl. in posteljo.“

Predlogi se potrdijo.

Ker je potem takom končan dnevni red, sklene dež. glavar sejo in naznani, da bo prihodnja dne 22. t. m. o 5 pri popoldno; na dnevnem redu:

I. Odssekovo poročilo o vladnem predlogu postave zastran vredbe pravnih razmer učiteljskega osebja v javnih ljudskih šolah.

II. Poročila peticijskega odsaka:

a.) o predlogu cestnega odbora Tominskega, naj se pooblastijo cestni odbori, da smejo dovoljevati občinam za njih ceste pomoči iz zaloga skladovnih cest.

b.) o prošnji cestnega odbora Cerkljanskega, da naj se mu dovoli pomoč za ceste prek Idrije.

c.) o prošnji cestnega odbora Tominskega, da bi se mu podelila pomoč za ceste kraj Idrije in Bače.

d.) o peticijah raznih občin, da naj se nabirajo v prihodnje novinci v glavnih krajih sodnijskih okrajev.

e.) o vlogah, ki zadevajo postavu zastran preuravnave zemljišnega davka.

Konec seje ob 8. uri zvečer.

Sklenjen in potrjen.

VIII. seja, 22. oktobra.

Seja se prične o 5. uri popoldne; prebere in potrdi se zapisnik poprejšnje seje v obeh deželnih jezikih. Potem se prestopi na dnevni red.

Poročevalec odsaka za vladne predloge bere poročilo o vladnem načrtu postave, s katero se vravnujejo pravne razmere učiteljskega osebja v javnih ljudskih šolah, in predlaga, visoki zbor naj sklene:

1. Pridjuni načrt postave pod ./ zastran pravnih razmer učiteljskega osebja v javnih ljudskih šolah je potrjen.

2. Določbe §§. 28 in 38 državne postave od 14. maja 1869 ostanejo veljavne.

Predloga se oobriša brez razgovora, in sprejme se postava po navetu poslanca Dottorija en bloc (t. j., vsa skup brez branja in pretresanja Vr.) ter se potrdi po sporočevalčevem nasvetu tudi v zadnjem branju.

O drugem predmetu dnevnega reda sporoča poslanec Pagliaruzzi v imenu peticijskega odsaka o predlogu cestnega odbora Tominskega, naj se smejo dovoljevati občinam pri narejanji njihovih cest pripomoči iz zaloga skladovnih cest—in nasvetuje to-le postavu:

Postava od . . . . . veljavna za pokneženo grofijo Goriško in Gradiščansko.

Na predlog in s privolitvijo deželne zbor poknežene Moje grofije Goriške in Gradiščanske ukazujem sledeče:

• Pri narejanji in predelovanji občinskih cest in poti, sme cestni odbor dovoljevati posamnim občinam za posilno odkupovanje zemljišč, za razstreljane pečin in bolj draga podzidja, kakor tudi za moste in druge umetne zidarije pomoči iz zaloga skladovnih cest, ako skladajo te občine same za take ceste in poti nar manj 50 odstotkov izravnih davkov.

Postava je sprejeta in potrjena, tudi v zadnjem branju.

Ravno tisti sporočevalec poroča o prošnji cestnega odbora Tominskega za pomoč iz deželne zaloga za narejanje skladovnih cest kraj Bače in Idrije in nasvetuje, visoki zbor naj sklene:

• Naročuje se deželni odboru, da izplača iz deželne zaloga s pogoji, ktere deločuje VII. člen postave od 24. novembra 1868, cestnemu odboru Tominskomu v l. 1870 za skladovni cesti:

I. Volče — Tomin — Grahovo — Podbrda 3000 gl. kot pomoč;

II. Podselo — Sv. Lucija — Planina 2200 gold. kot pomoč in 1800 gl. kot posojilo ktero, ima povrniti v l. 1870.

Predlog obvelja.

Poročevalec Pagliaruzzi poroča še o prošnji cestnega odbora Cerkljanskega, da naj se mu dovoli pomoč iz deželne zaloge in nasvetuje, visoki zbor naj sklene:

Deželnemu odboru je naročeno, da izplača iz deželne zaloge v l. 1870 cestnemu odboru Cerkljanskemu, držé se natanko členu VII. postave od 24. novembra 1868, stalno pomoč do zneska 1500 gl. in, ko bi treba bilo, posojilo 1400 gl., ktero pa mora v l. 1870 povrniti.

Predlog se odobri.

Poslanec Dottori poroča tudi v imenu peticijskega odseka o peticijah raznih občin, da bi se nabirali v prihodnje novinci v glavnih krajih sodnijskih, in ne več glavarstvenih okrajev in predlaga:

Visoki zbor naj te peticije sprejme in podpira, ter naroči odboru, da jih predloži visokemu ministertvu za državno branbo za vgodno rešitev.

Predlog se potrdi.

Zadnjič sporoča ta-isti poročevalec o vlogi za preuredbo postave zastran prouravnave zemljiškega davka in predlaga, visoki zbor naj prestopi čez isto na dnevni red.

Tudi ta predlog je sprejet, in ker so po tem takem reševanju točke dnevnega reda, sklene dež. glavar sejo pridržavši si določiti dnevni red prihodnje seje, ki ima biti dne 26. t. m. o 5. uri popoldne.

Konec seje ob 6 1/2 uri zvečer.

Sklenjen in potrjen!

Posl. Winkler, izprošivši si besedo, opazi, da noče se spuščati v dolgočasno dokazovanje, kako važni sto obe te cesti, za kateri se zahteva pomoč, češ, da je bilo to že o družih priložnostih dokazano. Kar zadene cesto iz Cerknega polog Idrijece, povdarilo se je (v poročilu) sosebno to, da je neobhodno potrebno, da se dodela ta cesta, da pride po njej Cerkno v dotiko z drugimi kraji dežele, od katerih je popolnoma ločeno. Pa v enakih okolnostih je tudi dolina Bačka; tudi ta dolina s 7000 — 8000 stanovavci je skoraj kakor en okraj sam za se; tudi tukaj ni še ceste razen 2 uri dolzega kosa od Tomina do Podmevcov, kateri kos se je naredil še le, kar je nekaj časa, na stroške občin in okraja, ter se je veliko za-nj potrosilo. Od Podmevcov naprej je tudi že načrtana nova cesta, ki bo 6 ur dolga in pojde tje vun do kranjske meje. Ta cesta se že pridno dela, kakor se posnane iz sporočila odsekovega; občine in okraj vse žile napenjajo. Ali, koder cesta ni še dodelona, ni ko ozka steza, po kateri je prav nevarno iti z vozom. Tudi Bačka dolina tedaj nima cest (občevanjskih pomočkov) in se ni torej čuditi, da se naslanja (teži) bolj na Kranjsko nego na Gorico. Dokaz temu, da, če se pelje n. pr. en sod vina s Hervaškega skoz Ljubljano v Podbrdo, stane voznina 9 gold., v tem ko, če ga pripeljejo iz Gorice skoz Tomino, morajo plačati 12 gl. voznine. To velja tudi zastran voznine za vse druge pridelke ali izdelke, katerih gorjani potrebujejo. Tako pa ne sme biti na vse večne čase. Naši gorjani imajo potrebo, dobivati živež boljši kup, in doljenci gorskih pridelkov tudi potrebujejo. Ni torej drugače, ko da se naredijo ceste, da pridejo razni kraji naše dežele med sabo v zvezo.

Kakor hitro bote dovršeni predomenjeni cesti, prične se za Tominsko novo življenje; in to bodo vsej deželi v prid. Toda predno se ta želja vresniči, bo treba še veliko denarja potrositi, treba bo še neizmerne težave premagati. Iz peticije cestnega odseka Tominskega je razvidno, da so dolične občine svojo dolžnost storile, in ni dvomiti, da jo bodo izpolnemale tudi v prihodnje; ker pa njih moči ne zadostujejo, da bi bili kos vsem zadržkom, na ktere med delom zadevajo, so pač vredni, da jim dežela pomaga. Posl. W. podpira po tem takem predlog odsekov ter se zanaša, da bodo vsi poslanci za-nj glasovali.

Drugi deželni zbori.

Kranjski je bil pretekli potek 22/10 ob 2 1/2 u. popold.

po cesarjevem povelji na nagloma in nenadoma sklenjen; menijo, da zato, ker se je imela obravnati ta-le resolucija:

1. Državne osnovne postave od 21. decembra 1867 naj se v porazumljenji in dogovoru vseh kraljestev in dežel revidirajo in tako preuredé, da se avtonomija posamesnih kraljestev in dežel, torej tudi vodstva kranjskega poveda tako, da se pravosodje, bogocastje in nauk in sploh cela deželna uprava (administracija) izloči iz kompetencije državnega zbora in odkaže deželnim zborom posamesnih kraljestev in dežel, katerim naj se pusti na prosto voljo, po svojih historičko pravnih razmerah, po narodnem noplemenstvu ali z ozirom na finančialno ali sploh materialno okoliščine združiti v se državnoopravne skupine (grupe).

2. Deželnemu odboru se nalaga, da izroči ta predlog via. e. k. vladi.

Za državnega poslanca je vnovič izvoljen dr. Toman. To je opravičba in zaupnica, ki mu jo je dala deželno zastopstvo.

Tyrojski deželni zbor ima tudi pripravljeno „resolucijo“, ktera mu hode brž ko ne, kakor kranjskemu, vpihnila luč življenja. — To je prečudno, da vlada ne mara slišati odkritorske ravnice najverniših prijateljev Avstrije! („Nov.“)

Vsi deželni zbori, kar jih še zboruje, bodo sklenjeni jutre, 30. t. m. (Naš Goriški bo imel zadujo sejo v saboto.)

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država.

Nj. vellčanstvo presv. cesar se je podal v ponedeljek, 25. okt., zvečer z obilnim in sijajnim spremstvom na pot iz Padbi. (na Dunaji ni bil že od 18. t. m.) Zadnji hip je bil še ministerski posvet zaradi Dalmatinske vstaje, h kteremu so bili poklicani tudi nekteri ministri z Dunaja. Ministrov je šlo s cesarjem pet. Sprejemali bodo Nj. vol. na moji Turški in Valaški jako častno.

Iz Galicije so došle novice o izidu volitev deželnih poslancev. Nar imenitnejši privržence vlade in zagovarjavec državnega zbora, Ziemiakovski, je padel, in to pomeni veliko. Izvoljeni so en resolucionist in dva demokrata Smolka-ove stranke.

Iz Kranja. Umrli je tukaj 18. t. m. za vročinsko boleznijo slavno znani pesnik Simon Jenko (ki je med drugim zložil občeznani „Naprej“). Pogreb 20/10 je bil jako svečan. Meščanstvo naše—se piše „Novicam“—se je skazalo domorodno, kajti velika množica vseh stanov ga je spremila na poslednji poti. Nazočih je bilo tudi mnogo prijateljev in sošolcev njegovih, kteri so mu na prezgodnjem grobu darovali solzico ljubezni in spoštovanja. Peveci Ljubljanske in Kranjske čitalnice so se udeležili s črno zagrnjenima zastavama. Pred hišo so peli Ljubljanski, na pokopališču pa Kranjski, združeni z Ljubljanskimi peveci žalostinke. Dr. Lovro Toman je daroval pesniku lavorikov venec, na katerem so viseli dragoceni trakovi v narodnih barvah z napisom „Peveci pevca“, in kterega so položili peveci Ljubljanski na trugo, ki je bila od nježnih rok okinčana s cveticami in vencí. — Nesli so truplo in svetili mu Kranjski peveci, kterim so se pridružili v znamenje slavjanske vzajemnosti tudi vrli sinovi naroda českega, štirje gospodje e. k. katastralni uradniki. Tako smo izročili prav slovesno hladni zemlji truplo pesnika „Naprej zastava Slave“, kteri zdaj skupaj počiva s prvakom slovenskega pesništva, dr. Prešernom. — Predragi bodi Ti zemljica lahka! Spavaj mirno! Imé Tvoje pa bo živelo v narodu in pesem Tvoja

Z ust mladencev se glasila
Bo še v času poznih let.

Dostavim naj še to, da so Ljubljanski gosp. peveci pred odhodom iz pokopališča zapeli še na Presernovem grobu krasno pesem. — Stroške Jenkovega progresa so poravnali tukajšnji čitalničarji, in prečastita duhovščina naša je spremila pesnika brezvratilno. Hvala jim!

Dalmacija — Čedalje huji je krvavi boj med ce-

sarsko armado in med prebivalci Kotorakih Bok *). Cesarsko armado čedalje več prihaja v to kraje Krasa podobne; ali težavo so jej sila velike: brez stanovališč in dostojne hrane se ima bojevati z narodom, ki je orožja varen in se vé potikati v zavetja; za njim pa je Črna gora in pomoč njena. — Najnovejšo novice pravijo, da v Hercegovini so vsi kristijani tudi na nogo zoper Turka in da je Luka Vukalovič med njimi. Ako je to resnica, utogne se velik plamen vneti v južnih deželah.

Iz Kotora nam je došel včeraj ob 8^{1/2} dop. telegram oddan 27. t. m. 40 minut popoldne, kateri se glasi tako-le: Z 8 bataljoni Dragalj z živežem z silo prekrbeli; skoz dva dni buda bitva; dva častnika mrtva, ranjenih strašno mesarjenje. [Telegrafuje nam nek domoljubov rojak, nadporočnik polka Marojčićevega (Celovškega) kateri nam je tudi obširovješih poročil z bojišča občeal. Vr.]

Iz privatnega pisma smo posneli to-le: Včeraj, v saboto, 23. t. m., je okoli 50 naših mož (polka Marojčić) pod poveljstvom častnika Kozlorja vođ ko 500 vstajnikov napadlo in strašno nabilo; pravijo, da je obležalo 200 ranjenih in mrtvih. To je bilo pri trdnjavi (fort) Sv. Trojica nad Kotor-om, od ene popoldne do pete zvečer. — Ko to pišem (v Skaljarj nad Kotorom, o polnoči med saboto in nedeljo) slišim šozmirom streljanje s topovi; Morlaki (vstajniki) hočejo svoje ranjence odpraviti. — V Kotor smo prišli, celi naš polk, po velikih težavah (grozna burja) danes (23.10) okoli 2 ur; zdajci smo jo vdarili v okolične gore. Jutra je moj bataljon (I) naprej potegne. O polnoči — zdaj kar — homo šo le jedli (menadžirali.) — Moja gospodinja (iz Verone doma) pravi, da se je vnel punt bolj zavoljo vere, ko zavolje doželne brambe; jaz pa mislim, da vsega so tukajšnji uradniki krivi; tako pravijo tudi tukajšnji prebivalci, s kterimi se jaz prav po domačo porazumovam.

Domači novičar.

(V mestno-okrajno šolsko svetovavstvo) je izvolila učiteljska skupščina 26. t. m. g. Ant. Kumarja, ravnatelja glavne mestne šole in zavoda zancmarjenih otrok. Mnogi učitelji se vložili protest zoper to, da so se tudi učiteljice volitve vdeležile.

(Sneg in grom h kratu) No vemo, ali pametiko, da bi bil v Gorici 28. oktobra tako sneg šol, kakor letos in da bi ga bilo tako svečano grmenje spromljalo.

(Duhovske premembe) Č. in Flapp, novomašnik, bo prefekt v nadklofevsko-Werdenberikom semenišči. — Jan. Mastocci ostane v Gradu (stoku); Ant. Franzol gre za koop. v Kaprivo; Tvas Jač. novom., za koop. v Vileš; Jož. Denissa, koop. v Portocle-u za koop. v Villo Vičestino; Karol Kumar s Št. Viške Gore v Portocle; Franc Hebal, novom. za koop. na Št. Viške Gore.

Spominek Janežič-u.

Odbor družbe sv. Mohora je sklenil to-le:

1. Naj se Slovenci naprosijo, naj „Besednika“, kteri je zdaj vdovi in sirotama edina podpora, prav izdatno podpirajo.

2. Naj se Slovenci vabijo, da pošiljajo denarja za „Janežičev spominek“. Od tega dnarja se obrne 300 gld. za spodoben spominek na grobu, kar se pa več nabere, naj se vloži v hranilnico na obresti. Eno polovico teh odstotkov dobiva Janežičeva hči Olga do svojega 30. leta. Odbor, ki nabrani dnar oskrbljuje, vzdiga vsako leto obresti iz hranilnice in jih izročča Janežičevej vdovi, dokler vdova ostane in otroka ne postane polnoletna.

Vdova mora te obresti obračati za spodobno odgojitev imenovanih dveh otrok. Ko pa vdova umrje ali se omoži, dobi njene te dolžnosti in pravice otrok postavni varh ali jerob. Kader Olga umrje ali pa Evgen 30 let star postane ali pa tudi prej umerje, napravi se iz tako oprostneno polovico ali polovico shranjene istine ali glavnice tako imenovana „Janežičeva ustanovitev“, do ktere ima pravico najpred Janežičeva rodovina in žlahta, potem iz gornje in spodnje Rožne doline, in slednjič sploh na Ko-

roškem rojeni slovenski učenci. Pravica, to ustanovitev ali štipendijo deliti, pripada odboru družbe sv. Mohora.

3. Nabira za „Janežičev spominek“ naj se raztegne na pet let in naj se voli poseben odbor treh gospodov, ki darila v ta namen dana sprejema in oskrbljuje.

4. Na to nabiro daje družba sv. Mohora celih pet let vsako leto polovico čistega dobička, ki jej po plačanih stroških iz vsakoletnega računa ostaja.

Tako je sklenil odbor in je — tako mislimo — gotovo ravnal po volji celega naroda slovenskega. Zasluge Janežičeve so nepopisljive za ves narod, — ves narod naj mu tudi stavi spodoben spominek. Janežič je brez vsega dobička delal za ves narod in ni si nabiral zakladov, ki bi jih zapustil svojim otročičem. Od leta 1852 do leta 1868 je brez vse plače čisto zastoj sploval težavno dolžnosti tajnika družbe sv. Mohora. Časniki, ki jih je tako marljivo in skrbno na svitlo dajal, niso si dobili nikoli toliko naročnikov, da bi si bil rajši kaj mogel na stran djati za svojo družino. Bolchal in bolchal je leta in leta in tako veliko denarja potrošil na zdravila. Mladim pisateljem, ki so mu pošiljali rokopisov, je plačeval njih izdelke šez mero dobro, da bi jim veselje narejal in jih vnemal za daljše delovanje na polji narodnom. Naročnine, ktere so poverjeniki nabirali po raznih mestih, ni dohival ocelo, temuč moral je pogostom zgubo trpeti, ktere so znašale sto in sto goldinarjev. Zdaj se lahko verjamo, da si Janežič ni nabiral zlata in srebra, si ni nabral dolžnih listov z visokimi kuponi. Zdaj se lahko verjamo, da so ga na smrti postelji zdabljaji posilili in solze polile, ko je pomislil, kaj po š njegovo družino. Naravnost povemo, da smo mu britke ure poslajševali in sladili s tim, da smo mu rekli: Slovenci narod tvoje družine pozabil in zapustil ne bo.

Slovenci!

Na smrti postelji in že umirajoč se Vas je Janežič prijazno spominjal in Vam priporočal svoja dva otroka, med kterima šteje Olga 14, Evgen pa 8 let. S tim upanjem je Janežič umrl, da se bodo Slovenci usmilili njegovih otrok. Slovenci! ali se je rajši mar motil? Ali ne bote poiskali po vseh kotih in predelih in radi položili za Janežičev spominek poslednjega krajcarja, ki bo služil na čast celomu narodu in sprva podpiral Janežičeve, za njimi pa druge slovenske otroke? Slavni bratje naši Čehi so Zdenki Hayliščkovci nabrali tavžesto za doto in jo poslajšali z imenom: „Hlé českega naroda“. Nas Slovencov ni sicer toliko kakor Čehov; pa vendar nas je 1^{1/2} milijon, in ako vsaka glava le po krajcarje daje, dobimo že lep dnar za vboga otročiča in za njima za druge slovenske učence.

Slovenci.

Slavimo slavno slavnih Slavov slavo! Živita Janežičeva ustanovitev!

Za odbornike, ki bojo nabirali in oskrbljevali podarjeni dnar, so se izvolili ti-le gospodje: Dürwirth Karl, špiritual v Celovškem semenišči, B. C. Rosshacher, tergovec in EinSpieler Lambert, škofji tajnik v Celovcu. Dnar naj se pošilja pod nadpisom: Dürwirth Karl, špiritual v Celovcu. Vse, kar se pošlje v ta namen, bo razglaševal Janežičin časnik „Besednik“ in prevzel se bo vsak darček s hvaležnim srcem. Po petih letih se pa položi celi račun od te nabire za Janežičev spominek.

Slovenci! božja pomoč!

Lepo prosimo, da vsi slovenski časniki to nabire okličejo!

V Celovcu 11. oktobra 1869.

Odbor družbe sv. Mohora.

Loterijske številke. V Gradcu 27. okt. 37, 24, 6, 66, 79. Na Dunaji 27. okt. 8, 25, 34, 10, 28.

Borsni kurs 21. oktobra Metall. 59:60; narodno posojilo 68:90; London 122:90; adžjo srebra 120:85; cekini 5: 86 1/2.

Žitna cena v Gorici: Pšenica nova po 2 gld. 40 kr.; do 2:60 (goriški kaznanik); turšica 1:45 do —; turšica bela 1:40; ječmen, delan 2:90 do 3:—; nedelan nov 1:74; fižol 2:— do 2:30; ajda 1:35; do —; oves 1:25 do —.

*) Bilo je to vođ liter, pa brez pravega vspeha od naše strani.